

ВПЛИВ ПОДАТКОВОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ НА ФОРМУВАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

студент гр. Фмс-41/3с **Павленко І.В.**
Сумський державний університет (Україна)

Податкова децентралізація передбачає зміцнення та розширення повноважень і прав місцевого та регіонального самоврядування з приводу формування територіальних (місцевих) бюджетів за рахунок отриманих податків, зборів та інших обов'язкових платежів. Інакше можна сказати, що податки мають витратитися там, де вони були зібрані, а децентралізація і є тим способом наблизити податки до їх платників.

У вітчизняній науці лише останніми роками почали приділяти увагу питанню «податкова децентралізація». Здебільшого цим питанням були зацікавлені такі вчені: О. Кириленко, І. Луніна, А. Лучка, С. Слухай, С. Колодій, В. Толуб'як та інші.

Децентралізація надходжень податків до місцевих бюджетів відбувається за рахунок переведення податків із загальнодержавних до місцевих, що дозволить досягти самостійності управління місцевими грошовими ресурсами на користь регіону. Децентралізація дає можливість збалансувати наявні механізми надання суспільних послуг із існуючими потребами та уподобаннями місцевих жителів і громад, а також підвищує рівень відповідальності всіх місцевих органів за виконання покладених на них функцій. Однак, використання можливих переваг податкової децентралізації потребує забезпечення деяких передумов, серед яких можна виділити:

- а) чіткий розподіл видаткових зобов'язань між усіма рівнями влади з урахуванням економічних критеріїв;
- б) достатня автономія органів місцевого самоврядування з питань визначення розміру та структури видатків місцевих бюджетів;
- в) наявність дієвих стимулів та механізмів відповідальності органів місцевого самоврядування для забезпечення ефективного надання суспільних благ;
- г) достатність адміністративного та фінансового потенціалу органів місцевого самоврядування для належного виконання покладених на них функцій [1].

Серед методів податкової децентралізації виділяють податкову деконцентрацію та податкову деволюцію. Податкова деконцентрація передбачає передачу центральним урядом лише частини загальнодержавних податків, зборів і загальнообов'язкових платежів до територіальних бюджетів у вигляді закріплених і регулюючих доходів, в той час, як податкова деволюція передбачає передачу всіх податкових повноважень органам місцевого та регіонального самоврядування. Ступінь податкової деволюції та ступінь податкової деконцентрації в сумі дорівнює ступеню податкової децентралізації [2].

Світовою спільнотою була запроваджена методологія визначення податкової (фіскальної) автономії та фіскальної децентралізації. В цій методології не враховується який рівень уряду буде фактично збирати податок, бо вважається, що це не є доречним для поняття податкової автономії. За висновками експертів Організації Економічного Співробітництва та Розвитку обсяг податкових доходів місцевих бюджетів є досить неоективною оцінкою податкових повноважень місцевих органів влади. Розробка методології визначення ступеня податкової децентралізації дозволяє лише підрахувати обсяг податкових повноважень органів місцевого та регіонального самоврядування, ступінь податкової деволюції, а також обсяг закріплених загальнодержавних податків і зборів за територіальними бюджетами, ступінь податкової деконцентрації. Отримані значення ступеня податкової децентралізації можна використовувати для порівняння з аналогічними показниками інших країн світу.

Отже, податкова децентралізація передбачає зміцнення та розширення повноважень і прав місцевого та регіонального самоврядування з приводу формування територіальних (місцевих) бюджетів за рахунок отриманих податків, зборів та інших обов'язкових платежів. Як методи визначення податкової децентралізації виділяють податкову деволюцію (передача всіх податкових повноважень органам місцевого та регіонального самоврядування) та податкову деконцентрацію (передача центральним урядом лише частини загальнодержавних податків, зборів і загальнообов'язкових платежів до територіальних бюджетів у вигляді закріплених і регулюючих доходів). Як методологію визначення ступеня податкової децентралізації використовують індикатори податкової автономії, розроблені Організацією Економічного Співробітництва та Розвитку.

1. Фіскальна децентралізація в Україні: поточний стан та необхідність реформ [Електронний ресурс] – режим доступу: http://derzhava.in.ua/Lists/2/ Attachments/1812/ Fiscal_Decentralization_in_Ukraine_2006_UKR.pdf.
2. Волохова І.С. Податкова децентралізація та методологія визначення її ступеня [Електронний ресурс] – режим доступу: https://www.google.com.ua/url?sa=t&rcet=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0CB0QFjAA&url=http%3A%2F%2Ffirbis-nbu.gov.ua%2Fcgi-bin%2Ffirbis_nbu%2Fcgiirbis_64.
3. OECD Fiscal Decentralisation Database [Electronic resource] - Access: <http://www.oecd.org/tax/federalism/oecdiscaldecentralisationdatabase.htm>.

Науковий керівник: д.е.н., доц. **Кобушко І.М.**